

που με την Ελλάδα. Στις αρχές του Μάρτ του 1919 μία Αντιπροσωπεία της Επισκοπικής Εκκλησίας της Αμερικής επρόκειτο να επισκεφθεί διάφορες Εκκλησίες για να ζητήσει την συνεργασία τους στην σύσταση και περαιτέρω δραστηριότητα της Κίνησης «Πίστη και Τάξη», που απέβλεπε στην προσέγγιση των Χριστιανικών Εκκλησιών δια του θεολογικού διαλόγου.⁴ Η Αντιπροσωπεία αυτή σταμάτησε αρχικά στο Λονδίνο για να έχει επαφές με στελέχη της Αγγλικανικής Εκκλησίας. Εκεί πληροφορήθηκε πως ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου βρισκόταν στο Λονδίνο και θέλησε να έχει συνάντηση μαζί του.

Η συνάντηση αυτή έγινε στο χώρο όπου διέμενε ο Κύπρος Κύριλλος και αποτελεί την πρώτη επαφή που είχε η Αντιπροσωπεία με Ορθόδοξο Προκαθήμενο. Ουσιαστικά η συνάντηση αυτή καθιστά τον Κύπρου Κύριλλο ως το πρόσωπο που εγκαινίασε τις σχέσεις της Ορθόδοξης Ανατολής με την Προτεσταντική Δύση μέσα στα πλαίσια της Οικουμενικής Κίνησης. Έτσι λοιπόν μπορεί κανείς βάσιμα να υποστηρίξει πως στο πρόσωπο του Κύπρου Κυρίλλου συναντήθηκαν τα μέχρι τότε χωρισμένα μέρη του Χριστιανισμού, και έδωσαν χέρι καταλλαγής, φιλίας, αλλά και εγκατάλειψης αρνητικών πρακτικών του παρελθόντος που κρατούσαν τις Εκκλησίες απομονωμένες, απομακρυσμένες τη μία από την άλλη και σε πολλές περιπτώσεις, εντελώς άγνωστες μεταξύ τους. Η συνάντηση του Λονδίνου αποτελεί σταθμό τόσο στην ιστορία της Ορθόδοξης Εκκλησίας, όσο και στην ιστορία του Χριστιανισμού ως συνόλου. Η Ορθόδοξη Εκκλησία εγκαινίασε την δεδομένη ιστορική

στιγμή επίσημες σχέσεις με τον Προτεσταντικό κόσμο και μέσα από αυτές της δόθηκε η ευκαιρία να μεταφέρει σ' αυτόν την μαρτυρία της πίστεώς της, να γνωρίσει άλλες ομολογίες με διαφορετική χριστιανική παράδοση, να διαλύσει τις διάφορες παρεξηγήσεις του παρελθόντος, να μοιραστεί τους προβληματισμούς της αλλά ακόμα και να συνεργαστεί μαζί του σε ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος. Μέσα από την διαδικασία αυτή συνέβαλε ώστε να φυσήξει νέος αέρας στις μέχρι τότε σχέσεις του Χριστιανισμού. Από την άλλη, η συνάντηση αυτή αποτελεί κομβικό σημείο στην ιστορία του Χριστιανισμού ως συνόλου, διότι από αυτήν ουσιαστικά άρχισαν τα διάφορα μέλη του (δηλαδή οι Εκκλησίες) να έχουν στενές σχέσεις μεταξύ τους και να παρουσιάζονται με τον τρόπο αυτό ως ενιαίο σώμα. Είναι γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο που η συνάντηση του Λονδίνου αποτελεί σταθμό στην ιστορία του Χριστιανισμού. Ασφαλώς, αυτό το πολυσήμαντο γεγονός πρέπει να αναγνωριστεί στον Κύπριο Αρχιεπίσκοπο, όχι γιατί έτυχε να είναι το πρόσωπο που συναντήθηκε με την Προτεσταντική Αντιπροσωπεία, αλλά γιατί στη συνάντηση εκείνη έτεινε χέρι φιλίας στην Προτεσταντική Δύση, και με την στάση του αυτή εγκαινίασε νέα περίοδο στην ιστορία του Χριστιανισμού.

Πριν την ιστορική συνάντηση του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου με την Αντιπροσωπεία της Επισκοπικής Εκκλησίας προηγήθηκε εκ μέρους των μελών της Αντιπροσωπείας γραπτό αίτημα με το οποίο ζητείτο επίσημα η συνάντηση.⁵ Πληροφορίες για τα λεχθέντα στη συνάντηση αντλούμε από ένα μα-

4. Η απόφαση για τη σύσταση της Κίνησης «Πίστη και Τάξη» πάρθηκε από την Επισκοπική Εκκλησία της Αμερικής το 1910, αλλά λόγω των ιστορικών γεγονότων και του πρώτου παγκοσμίου πολέμου που μεσοδόχησε, δεν κατέστη δυνατό να αναπτυχθεί την δραστηριότητά της. Δεν κατέστη επίσης δυνατό να προσεγγιστούν οι Ορθόδοξες Εκκλησίες για να ζητηθεί η συμμετοχή τους στο έργο της Η Κίνηση «Πίστη και Τάξη» συγκάλεσε συνέδρια κατά την περίοδο 1920-1937 και στη συνέχεια, μαζί με την Κίνηση «Ζωή και Έργασια» που απέβλεπε στη συνεργασία των Εκκλησιών σε κοινωνικά ζητήματα, αποτέλεσαν μαζί το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών. Η διαδικασία της σύστασης του Συμβουλίου άρχισε το 1937 και ολοκληρώθηκε το 1948, οπότε και ιδρύθηκε επίσημα. Από τότε το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών συνεχίζει το έργο των δύο Κινήσεων.

5. Το έγγραφο αυτό αποτελεί το πρώτο γραπτό κείμενο που σχετίζεται με το θέμα της συμμετοχής της Εκκλησίας της Κύπρου στην Οικουμενική Κίνηση. Φέρει ημερομηνία 19.3.1919 και υπογράφεται από τον επίσκοπο Σικάγου Charles Anderson. Με αυτό η Αντιπροσωπεία ζητείται συνάντηση με τον Αρχιεπίσκοπο Κύριλλο αναφέροντας πως πληροφορήθηκε την παρουσία του στο Λονδίνο. Αυτό ενδεχομένως έγινε από κύκλους της Αγγλικανικής Εκκλησίας, με τους οποίους ο Κύπρος Κύριλλος είχε στενότερες επαφές κατά την παραμονή του στο Λονδίνο. Το έγγραφο αυτό βρίσκεται στο Αρχείο της Αρχιεπισκοπής Κύπρου. Βλ. Charles Anderson προς Αρχιεπίσκοπο Κύπρου, 19.3.1919, Αρχείο Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου Γ', φάκελος Γ', αριθμός εγγράφου 59. Αρχείο Αρχιεπισκοπής Κύπρου. Την Αντιπροσωπεία αποτελούσαν ο επίσκοπος Σικάγου Charles Anderson, οι επίσκοποι Boyd Vincent και Reginald Weller καθώς και οι ιερείς Edward Parsons και Talbot Rogers. Μετά την συνάντηση που είχε με τον Κύπρου Κύριλλο στο Λονδίνο, η Αντιπροσωπεία μετέβη στο Παρίσι, όπου συνάντησε τον τοποτηρητή του Οικουμενικού θρόνου. Στη συνέχεια η Αντιπροσωπεία επισκέφθηκε διαδοχικά την Αθήνα, την Σμύρνη, την Κωνσταντινούπολη, την Σόφια, το Βουκουρέστι, το Βελιγράδι και την Ρώμη. Στη Ρώμη η Αντιπροσωπεία διασκέδασε σε δύο μέρη, από τα οποία το μεν πρώτο επισκέφθηκε την Αλεξάνδρεια, τα Ιεροσόλυμα και την Αντιόχεια, ενώ το δεύτερο επισκέφθηκε Σκανδιναβικές χώρες. Λεπτομέρειες για την περιόδειά και τις επαφές της Αντιπροσωπείας με

κροσκελές γράμμα που έστειλε ο Αρχιεπίσκοπος Κύριλλος στον Μητροπολίτη Πάφου Ιάκωβο, το οποίο δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Απόστολος Βαρνάβας», επίσημο εκφραστικό όργανο της Εκκλησίας Κύπρου.⁶ Με βάση λοιπόν το γράμμα αυτό πληροφορούμαστε πως κατά τη διάρκεια της συνάντησης η Αντιπροσωπεία παρέδωσε στον Κύπρου Κύριλλο επίσημη πρόσκληση, με την οποία ζητείτο η συμβολή της Εκκλησίας Κύπρου στη σύσταση και δραστηριότητα της Κίνησης «Πίστη και Τάξη». Ο πρόεδρος της Αντιπροσωπείας, επίσκοπος Σικάγου Charles Anderson, εξήγησε στον Αρχιεπίσκοπο Κύριλλο τα σχετικά με την απόφαση της σύστασης της Κίνησης καθώς και τα σχετικά με την δραστηριότητα της. Η πρόσκληση διαβάστηκε και μεταφράστηκε στα Ελληνικά από έναν συνοδό του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου. Μετά την ανάγνωση της πρόσκλησης τον λόγο έλαβε ο Κύπρου Κύριλλος εκφράζοντας πολύ θερμά λόγια για την πρωτοβουλία της Επισκοπικής Εκκλησίας. Ο Κύπρου Κύριλλος δήλωσε στην Αντιπροσωπεία πως άκουσε το περιεχόμενο της πρόσκλησης με βαθιά συγκίνηση, επεσήμανε πως η πρωτοβουλία αυτή τιμούσε την Επισκοπική Εκκλησία, έδωσε συγχα-

ρητήρια στην Αντιπροσωπεία, και εξέφρασε την πεποίθηση πως η Κίνηση «Πίστη και Τάξη» θα έδινε θετικά αποτελέσματα για το καλό όλων των Χριστιανών. Συνεχίζοντας, ο Κύπρου Κύριλλος δήλωσε πως εάν εκείνοι που θα συμμετείχαν στις εργασίες της Κίνησης είχαν αγαθή θέληση, χωρίς προκαταλήψεις, και εφόσον διακατέχονταν από τον πόθο της αγάπης, τότε βάσιμα μπορούσε να υπάρξει η ελπίδα ότι οι καρποί της Κίνησης θα ήταν αντίστοιχοι των προσδοκίων όλων. Ο Κύπρου Κύριλλος δεν παρέλειψε να εκφράσει την χαρά του για το γεγονός πως υπήρξε ο πρώτος Ορθόδοξος Προκαθήμενος με τον οποίο συναντήθηκε η Αντιπροσωπεία. Παράλληλα, εφώδιασε την Αντιπροσωπεία με συ-

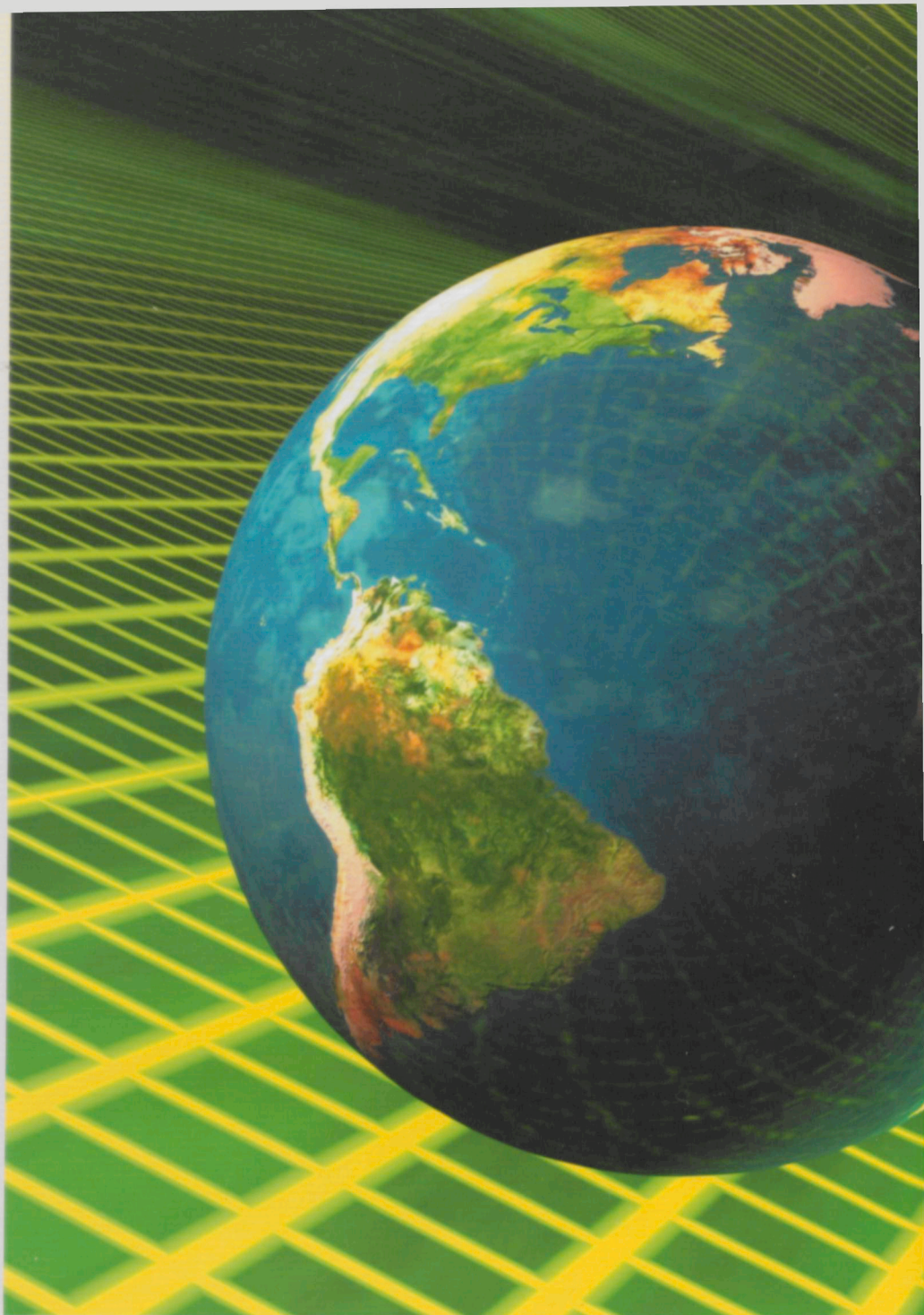
στατικό γράμμα προς τον Τοποτηρητή του Οικουμενικού Θρόνου, Μητροπολίτη Προύσης Δωρόθεο, ο οποίος έτυχε τότε να βρίσκεται στο Παρίσι, και τον οποίο η Αντιπροσωπεία αποφάσισε να επισκεφθεί, ενδεχομένως ύστερα από υπόδειξη του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου. Με το συστατικό αυτό γράμμα ο Κύπρου Κύριλλος συνιστούσε τα μέλη της Αντιπροσωπείας στον Μητροπολίτη Δωρόθεο και εξέφραζε σ' αυτόν την πεποίθηση πως ανταποκρινόταν «και εις επιθυμίαν της υμετέρας Σεβασμιότητας, όπως γνωρίση και ανταλλάξη

6. Διάφορες Εκκλησίες βλ. στην σχετική της Έκθεση, The World conference for the consideration of questions touching Faith and Order, Report of the deputation to Europe and the East, 1919 (Βιβλιοθήκη Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών, Γενεύη).

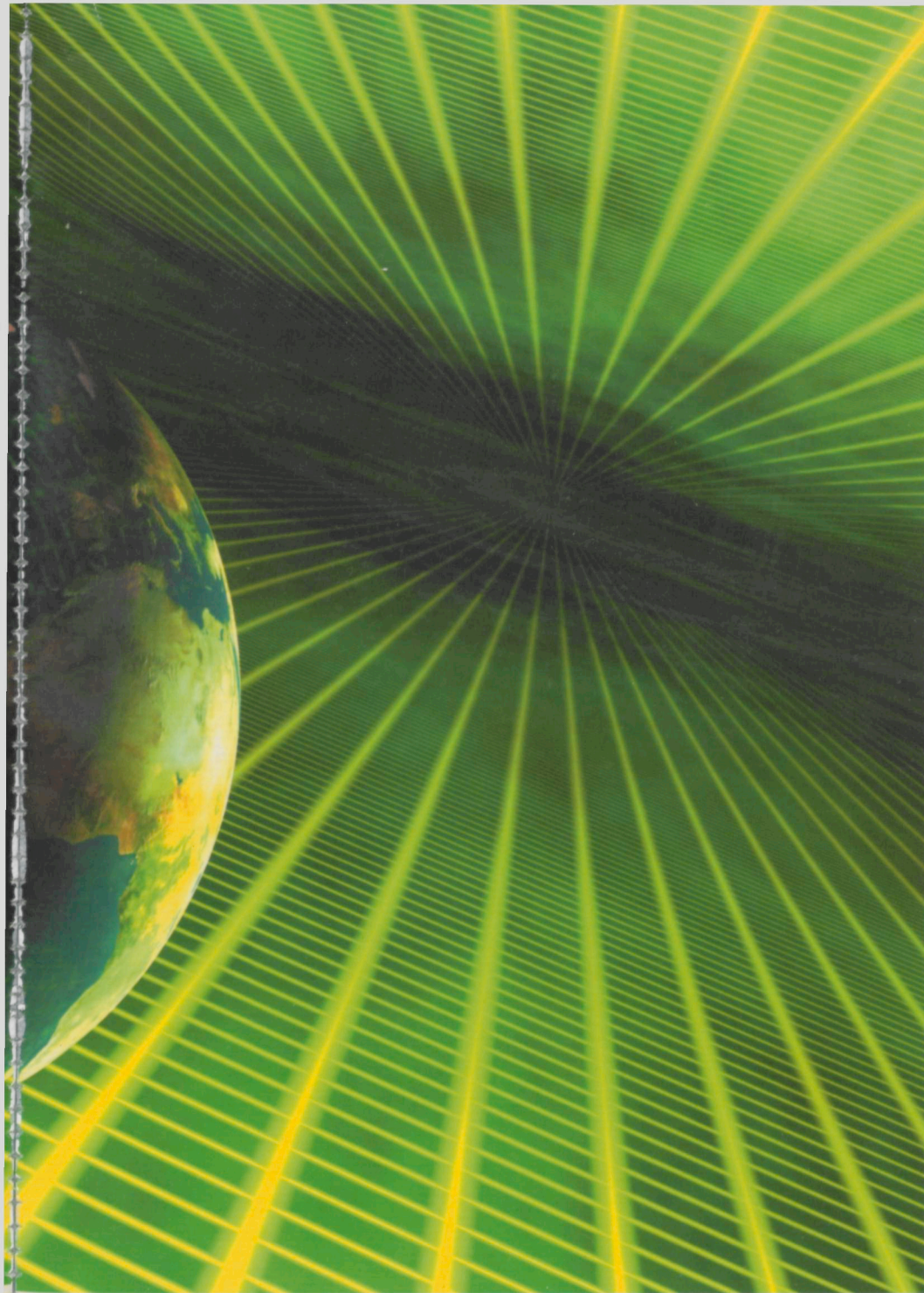
6. Βλ. Επιτροπή της Επισκοπικής Εκκλησίας της Αμερικής παρά τω Μακαριωτάτω Αρχιεπισκόπω Κύπρου, Απόστολος Βαρνάβας, τεύχ. 18, 1919, σελ. 301-305.

σκέψεις μετα κληρικών τόσο διακεκριμένων και τοσούτον ιερών σκοπόν επιδιωκόντων». ⁷ Την ίδια στιγμή ο Κύπρου Κύριλλος έδωσε γραπτώς και την δική του απάντηση στην Αντιπροσωπεία. Με αυτήν, ευχαριστούσε για την επίσκεψη, βεβαίωνε για την παραλαβή της πρόσκλησης και δήλωνε πως θα συγκαλούσε την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας Κύπρου για τα περαιτέρω. Τέλος, εξέφραζε ξανά την χαρά του, γιατί συναντήθηκε πρώτος με την Αντιπροσωπεία και ευχόταν όπως η συνάντηση που είχε μαζί του αποβεί «ευτυχής αφετηρία και οiwονός άριστος τελικής και πλήρους του κοινού πόθου επιτυχίας» ⁸.

Η συνάντηση του Λονδίνου αποτέλεσε την απαρχή της συμμετοχής της Εκκλησίας της Κύπρου στην Οικουμενική Κίνηση. Ο δε Κύπρου Κύριλλος από το κομβικό αυτό σημείο και με την κατοπινή συμμετοχή και εμπλοκή του στην Οικουμενική Κίνηση, ⁹ αναδείχθηκε ως ένας από τους πρώτους ηγέτες της Κίνησης αυτής, που μαζί με άλλους, ορα-

7. Γράμμα του Κύπρου Κυρίλλου προς τον Μητροπολίτη Προύσης Δωρόθεο, 8/21.3.1919. Το συστατικό αυτό γράμμα ενσωμάτωσε ο Κύπρου Κύριλλος και στο γράμμα του προς τον Μητροπολίτη Πάφου Ιάκωβο. Βλ. ο.π. σελ. 305.
8. Γράμμα Αρχιεπισκόπου Κύπρου Κυρίλλου προς επίσκοπο Σικάγου Charles Anderson, 8/21.3.1919. Και αυτό το γράμμα απαντά στο γράμμα του Κύπρου Κυρίλλου προς τον μητροπολίτη Πάφου. Βλ. ο.π. σελ. 304εξ.
9. Περιοριζόμαστε στο σημείο αυτό να αναφέρουμε πως την ίδια περίοδο η Εκκλησία της Κύπρου σύναψε σχέσεις και με την διεκκλησιαστική κίνηση «Ζωή και Εργασία», που ξεκίνησε από την Λουθηρανική Εκκλησία της Σουηδίας και απέβλεπε στην συνεργασία των Εκκλησιών στον κοινωνικό τομέα. Αποτέλεσμα των επαφών αυτών υπήρξε η συμμετοχή της Εκκλησίας Κύπρου σε όλα τα Οικουμενικά Συνέδρια που συγκλήθηκαν μεταξύ 1920-1937 (Γενεύη 1920, Στοκχόλμη 1925, Λωζάνη 1927, Οξφόρδη 1937, Εδιμβούργο 1937) και που οδήγησαν στην ίδρυση του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών. Η Εκκλησία της Κύπρου συμμετείχε επίσης σε πολλά Συνέδρια των Συνεχιστικών Επιτροπών που ήταν επιφορτισμένες με την συνέχιση του έργου που παραγόταν από τις οικουμενικές επαφές. Πρέπει να σημειωθεί πως ήδη από το 1922, ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Κύριλλος Γ' αποτελούσε μέλος της Διεθνούς Επιτροπής της Κίνησης «Ζωή και Εργασία». Το 1930 ο Κύπρου Κύριλλος και ο Μητροπολίτης Πάφου Λεόντιος αποτελούσαν μόνιμα μέλη του Ορθόδοξου τμήματος της Κίνησης «Ζωή και Εργασία», η οποία στο μεταξύ έγινε μόνιμος διεκκλησιαστικός οργανισμός και πήρε το όνομα «Παγκόσμιο Χριστιανικό Συμβούλιο Ζωής και Εργασίας», ενώ ο μητροπολίτης Κιτίου Νικόδημος και ο ιερομόναχος Φιλόθεος Ιερείδης συμπεριλαμβάνονταν στους αναπληρωτές του ιδίου τμήματος. Με άλλα λόγια εδώ φαίνεται ξεκάθαρα πως η Εκκλησία της Κύπρου χαιρέτησε πολύ νωρίς την ιδέα της σύστασης ενός διεκκλησιαστικού οργανισμού και είναι για τούτο που ονόματα στελεχών της βρίσκονται στους καταλόγους των μόνιμων μελών των Κινήσεων «Πίστη και Τάξη» και «Ζωή και Εργασία».

ματίστηκαν και αγωνίστηκαν για να προβάλει στον ορίζοντα μια νέα σχέση μεταξύ των Εκκλησιών και μια κοινή τους πορεία. Αποτέλεσμα του οράματος αυτού και καρπός του υπήρξε η μετέπειτα ίδρυση του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών, στην σύσταση του οποίου συνέβαλε και η Εκκλησία της Κύπρου. Βεβαίως, ο χώρος εδώ δεν μας επιτρέπει να αναφερθούμε εκτενέστερα στο οικουμενικό έργο του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου, για τούτο περιοριζόμαστε να αναφέρουμε ένα χα-

ενός να αρχίσουν μόλις τελειώσουν οι εργασίες του άλλου. Στο γράμμα αυτό ο Κύπρου Κύριλλος διαβεβαίωσε τον επίσκοπο του Chichester «περί της άκρας ημών εκτιμήσεως» και δήλωνε πως ευχόταν στον Ιδρυτή της Εκκλησίας όπως **«ενισχύη υμᾶς τε και τους τιμίους υμών συνεργάτας εν τοις αγώσιν υμών και ταις προσπαθείαις, εις επίτευξιν του ευγενεστάτου και θεοφιλεστάτου των ιδανικών, της παγχριστιανικής ενώσεως»**.¹⁰

10. Γράμμα του Αρχιεπισκόπου Κύπρου Κυρίλλου προς τον επίσκοπο του Chichester Bell, 16.2.1933, Αρχείο Αρχιεπισκόπου Κύπρου Κυρίλλου Γ', φάκελος Ι', αριθμός εγγράφου 98. Αρχείο Αρχιεπισκοπής Κύπρου.

Το οικουμενικό έργο και το οικουμενικό ήθος του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου πιστεύουμε πως πρέπει να εμπνέει και σήμερα την Κυπριακή Εκκλησία. Ο δρόμος που χάραξε εκείνος στον τομέα της συνεννόησης των απανταχού Χριστιανών αποτελεί φωτεινό φάρο για την δραστηριότητα της σημερινής Εκκλησίας στο πεδίο αυτό. Είτε το θέλουμε είτε όχι, σήμερα υπάρχουν πολλές χριστιανικές Εκκλησίες που η κάθε μία κουβαλά την δική της ιστορία, την δική της κουλτούρα και τις δικές της παραδόσεις. Κάθε μία έχει την δική της ταυτότητα. Είναι αυτονόητο πως μεταξύ των Εκκλησιών αυτών πρέπει να υπάρχει μία συγκεκριμένη σχέση. Την σχέση αυτή παραδίδει ο ίδιος ο Χριστός που θέλει τους φορείς του ονόματός του ενωμένους. Συνεπώς, η ενότητα της Εκκλησίας αποτελεί κύριο και ουσιαστικό γνώρισμα του χριστιανισμού και προς αυτή την κατεύθυνση πρέπει να κινούνται όλες οι ανά την οικουμένη Χριστιανικές Εκκλησίες. Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου, που έτσι κι αλλιώς συνειδητοποιεί και βιώνει λειτουργικά από ιδρύσώς της το αίτημα της χριστιανικής ενότητας, δεν μπορεί να μείνει έξω από αυτή τη διαδικασία. Κάτι τέτοιο θα αποτελούσε μετατροπή του ευαγγελικού μηνύματος σε μία ξερή ιδεολογία. Πέραν όμως των θεολογικών λόγων που επιβάλλουν την ύπαρξη αγαθών σχέσεων μεταξύ των Χριστιανικών Εκκλησιών, την αναγκαιότητα αυτή επιβάλλουν και τα σημερινά δεδομένα. Η Κύπρος αποτελεί πλέον μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενός χώρου που συγκεντρώνει στους κόλπους του μεγάλο αριθμό παραδόσεων, θθών και εθίμων, κουλτουρών και πολιτισμών, κληρονομιά των διαφόρων χωρών-μελών. Μέσα σ' αυτό το πλουραλιστικό περιβάλλον συνυπάρχουν και οι διάφορες Χριστιανικές παραδόσεις, φορείς των οποίων είναι οι κατά τόπους Εκκλησίες και τα μέλη τους. Μπροστά στην σημερινή συνειδητοποίηση της αναγκαιότητας γνωριμίας και επαφής με τον πολιτισμό της κάθε ευρωπαϊκής χώρας, δημιουργείται ταυτόχρονα το πεδίο επαφής και συνάντησης των διαφόρων χριστιανικών παραδόσεων, και προβολή των ιδιαίτερών τους στοιχείων. Κάθε Εκκλησία καλείται σήμερα να κινηθεί προς αυτή την κατεύθυνση ανοίγοντας γέφυρες επικοινωνίας και συνάντησης με τις άλλες χριστιανικές Εκκλησίες του ευρωπαϊκού χώρου. Προς αυτή την κατεύθυνση οφείλει να οδεύσει και η Κυπριακή Εκκλησία. Και βέβαια δεν εννοούμε εδώ να συμμετέχει μόνο σε

διάφορα φόρουμ και συνέδρια, πολιτιστικές, θεολογικές και εκκλησιαστικές εκδηλώσεις, που συγκαλούνται κατά διαστήματα με συμμετοχή πολλών Ευρωπαϊκών χωρών, αλλά ταυτόχρονα να αναπτύξει μηχανισμούς προβολής της διαφορετικότητας των διαφόρων Χριστιανικών Εκκλησιών, και παράλληλα, να εμπνεύσει στα μέλη της την ανάγκη σεβασμού αυτής της διαφορετικότητας, σε όποιο τομέα και αν υπάρχει αυτή. Είναι αδιανόητο να υπάρχει ακόμα η αντίληψη ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία είναι η «ανώτερη» μεταξύ των διαφόρων Χριστιανικών Εκκλησιών και όλες οι άλλες αποτελούν κατώτερα στοιχεία. Τούτη η αντίληψη αποτελεί μαχαίρωμα στους άλλους πολιτισμούς, που κουβαλούν διαφορετικές χριστιανικές παραδόσεις, και ουσιαστικά μείωση και ακύρωσή τους. Αυτό το τελευταίο, ίσως σε κάποιους Ορθόδοξους, που ονειρεύονται μια Ορθοδοξία κλειστή και απομονωμένη στον εαυτό της, να ηχεί παράξενα. Διότι πολλοί από αυτούς θεωρούν πως οι επαφές με ετερόδοξους χριστιανούς αποτελεί θανάσιμο αμάρτημα και χριστιανικό έγκλημα! Αλλά και οι διαφορές που χωρίζουν τις Εκκλησίες θεωρούνται μέχρι σήμερα ως «κατάρ» και παράγοντας μισαλλοδοξίας. Σε κάποιες μάλιστα περιπτώσεις θεωρείται πως το «διαφορετικό» είναι και ανάγκη στοιχείο που καθιστά αυτούς που το έχουν ως κατώτερους και χαμένους! Λες και ο ρόλος της Ορθοδοξίας είναι να αποφασίζει ποιοι είναι οι καλοί και ποιοι οι κακοί, ποιοι είναι οι αρεστοί και ποιοι οι μισητοί στο Θεό και ποιοι οι σωσμένοι και οι χαμένοι. Ευτυχώς που στην πορεία της Ορθόδοξης Εκκλησίας υπήρξαν φωτισμένες προσωπικότητες, που μπορούσαν να δουν πιο μπροστά από τους άλλους. Πιο κριτικά και πιο δημιουργικά. Κυρίως όμως, πιο θεολογικά και πιο Ορθόδοξα! Μια τέτοια προσωπικότητα υπήρξε και ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Κύριλλος, του οποίου το οικουμενικό έργο, την οικουμενική σκέψη και ανοιχτομυαλосύνη θα ζήλευαν πολλοί από τους σημερινούς «φωτισμένους» Ορθόδοξους!

Αυτά είναι τα στοιχεία που οφείλει να δει η Εκκλησία της Κύπρου και με ειλικρινή διάθεση να εργαστεί για να χτίσει κάτι καινούργιο, κάτι διαφορετικό, απομακρυσμένο από μισαλλοδοξίες, προκαταλήψεις και τάσεις μείωσης των άλλων. Έχει όλες τις προϋποθέσεις να το πράξει. Εκείνο που χρειάζεται είναι μόνο αγαθή θέληση.